

Csillagok bolondja

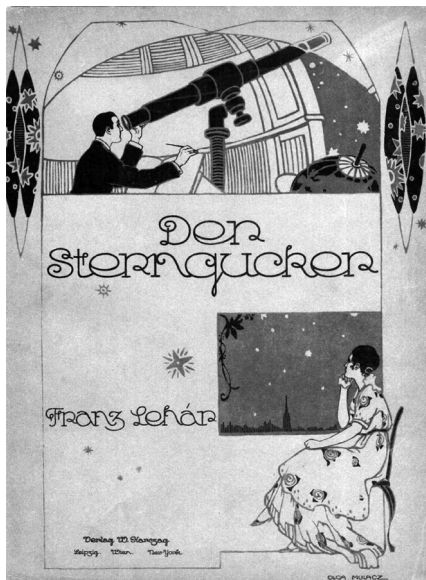
Száz évvel ezelőtt, 1916 januárjában már régen vége volt a boldog békeidőknek. A monarchia hadserege véres harcokat folytatótt, a frontokon magyar és osztrák katonák százezrei veszték oda, vagy váltak nyomorékká. A hátszágban azonban béke honolt. A mindennapokat betöltötték a háborús hírek, de az emberek ugyanúgy vágytak a kikapcsolódásra, mint a békeévekben. Talán még jobban is.

A szórakozni vágyók moziba járhattak (már létezett „mozi” szavunk, Heltai Jenő találta ki 1907-ben), orfeumban üthették agyon az időt és verheték el a pénzüket, no meg számtalan színelőadás között válogathattak. Abban a korban a daljátékok, az operettek számítottak a „slágerek” legfőbb forrásának. Még sehol se volt a rádió (a telefonhírmondót is talán csak pár ezren engedhették meg maguknak), azonban az operettslágerек mégis villámgyorsan népszerűvé váltak.

Az operett világát ma eléggé lesajnáljuk. Hiába a sok fülbemászó melódia, a sokszor egysíkú, nem túl szellemdús cselekmény ma már nem kínál kellemes szórakozást. A primadonna–bonviván–szubrett–táncoskomikus négyesére épített zeneművek visszavonhatatlanul kimentek a divatból.

Operettrajongók persze manapság is akadnak (mint ahogy csillagászatrajongók is). Nemrégiben jelent meg Winkler Gábor monumentális, 1476 oldalas operett-lexikona a Tudomány Kiadó gondozásában. A Fővárosi Operettszínház teltházas előadásai is jelzik, hogy valamit még mindig „tud” a műfaj. Az operett is egyfajta hungarikum, története telis-tele kiváló magyar zeneszerzőkkel – Kálmán Imrét valószínűleg még mindig jobban ismeri a külföld, mint Bartók Bélát.

A szazadelő bécsi operettjének három legjelentősebb zeneszerzője közül kettő volt magyar, a már említett Kálmán Imre mellett Lehár Ferenc, a triász harmadik tagja pedig



A Der Sterngucker (Csillagok bolondja) kottaborítóján Feri, a csillagász refraktorával észlel, miközben Lilly epekedik utána.

osztrák: Leo Fall. A monarchia operettfővárosa Bécs volt, a műfaj „ezüstkorszakában” egymást érték a bemutatók, 1915 novemberében például a Die Csárdásfürstinnek tapsolhatott a közönség – megszületett a Csárdásirálynő –, a máig legnépszerűbb magyar operett.

Lehár Ferenc ugyanolyan sikeres szerző volt, mint honfitársa, Kálmán Imre. Már túl volt a Víg özvegy és a Luxemburg grófja zajos sikerein, amikor 1916. január 14-én a Theater in der Josefstadt színpadán bemutatták „csillagászati témájú” operettjét, a Der Sternguckert (Csillagnéző). A mű főhőse egy álmodozó, munkájában elmerült csillagász, akit barátai különféle fondorlatokkal lerángatnak a valóság jónak talajára, és sikeresen férjül adják egy ifjú hölgyhöz.

